

COLUMN HUGO VAN DER POEL

Waarom **faalt de markt** bij voetbal en niet bij tennis?

Ooit dichtten een paar rijmelaars een tekst die helaas tot het collectieve repertoire is gaan behoren: '15 miljoen mensen, op dit kleine stukje aarde; die schrijf je niet de wetten voor, die laat je in hun waarde'. Als deze liedjesschrijvers en meezingers slechts de Grondwet hadden gepakt en artikel 1 gelezen (ook te vinden op het monument op de Dam), dan hadden ze de ongerijmdheid hiervan onmiddellijk beseft. Artikel 1 van de Grondwet bevestigt dat iedereen voor de wet gelijk is en er recht op heeft in zijn of haar waarde gelaten te worden, ongeacht leeftijd, geslacht, ras of religie.

Daar waar geen wet is, regeert het recht van de sterkste. Beschaving vraagt om een overheid om de wetten vast te stellen en te handhaven. Het mooiste is dat het vaststellen van wetten op een manier gebeurt die borgt dat de wet de uitdrukking is van hoe een bepaald collectief het graag geregeld wil hebben. Zoals Schopenhauer zei: "Dat volk is vrij dat zijn eigen wetten regelt." Handhaving van de wet is vervolgens een collectief goed, waarbij 'goed' niet als waardeoordeel moet worden gelezen, maar als 'zaak'. Iedereen in het collectief ondergaat de effecten van de wet, en het feit dat de een die effecten ondergaat doet geen afbreuk aan de effecten die de ander ondergaat. Omdat je niemand van de effecten kunt uitsluiten, ontstaat er geen markt voor collectieve goederen. Zeker niet in Nederland, want een Nederlander betaalt niet voor iets waarvan je ook kunt genieten zonder te betalen. En in dit specifieke geval: Waarom zou je als boef betalen voor je berechting? Bij dit soort goederen wordt dus via belasting de kosten over alle leden van het collectief omgeslagen.

Sinds kort hebben we als collectief te maken met de Wet markt en overheid. Dit is een nogal aparte wet. Kort door de bocht (dit is tenslotte een column) komt het er op neer dat de overheid (wij met z'n allen) vaststelt dat in het economisch domein het recht van de sterkste geldt, behalve als dat de overheid is. Als de overheid ingrijpt in de markt is er sprake van oneerlijke concurrentie. Niet collectieve wilsvorming, waarden of fatsoen zijn de norm, maar de markt. Alleen als de aldus op een voetstuk geheven markt onverhoopt faalt, mag de overheid alsnog ingrijpen.

Bedrijven en juristen gingen uit hun dak toen deze wet werd aangenomen. Hun verbeterde humeur is inmiddels terug te zien in de groeicijfers van de economie. De wet creëert namelijk een enorm gat dat gevuld zal moeten gaan worden met jurisprudentie van rechters die zich moeten gaan buigen over de vraag wat marktfalen eigenlijk is. En vervolgens waarom in het ene geval wel mag worden ingegrepen door een overheid en in een ander geval niet, en welke maatvoering hierbij in acht moet worden genomen.

De Autoriteit Consument en Markt die toeziet op naleving van de Wet markt en overheid, heeft de (gemeentelijke) steun voor sportaccommodaties aangemerkt als speerpunt. Het gaat om bijna 1 miljard overheidssteun, vooral voor voetbal, zaalsporten en zwemmen. Dit betekent oneerlijke concurrentie voor tennis, golf en fitness, die nauwelijks of geen steun krijgen. Zoals onze troubadours het wilden, moeten we nu iedereen in zijn (markt)waarde laten en overal de integrale kostprijs in rekening gaan brengen. Tenzij u als gemeente kunt uitleggen waarom de markt bij tennis niet faalt, maar bij voetbal wel.

Niet collectieve wilsvorming, waarden of fatsoen zijn de norm, maar de markt

Hugo van der Poel is directeur van het Mulier Instituut